

pomivala posodo. „Štrukljev pa ni več“, se mu reži hudobno v obraz in kaže na prazno skledo. „Krušičeve žabe so vse pojedle, samo močnik so ti pustile, tu ga imaš.“ In nesrečni Peter se je moral zadovoljiti z močnikom, ki mu seveda ni šel tako v slast kakor družini sladki štruklji. Na boljšem je pa vendar bil kakor Janezek, ki je na vrtu zaman čakal na dobre štruklje iz kisle ali pa ogrete smetane, kakršne so že naredili Petrova mati.

Prvi dimnikar.

Spisal *Kompoljski*.

Bilo je neke lepe nedelje popoldne v začetku jeseni. Solnce je sijalo še precej gorko, dasi je izgubilo mnogo na svoji letni toploti. — Ljudje so bili odšli od desete maše že večinoma domov. Le tisti, ki so bili iz prav oddaljenih vasi, so ostali še pri farji ter so čakali popoldanske službe božje. Ti so pa posedli okrog cerkve ali pa na bližnje vrtno ograje ter ondi zaužili borno kosilce, ki ga je prinesel vsakdo s seboj. Le malokateri se je šel okrepčat v gostilnico, zakaj za denar je v naših krajih težka kakor malokje.

Dečki smo šli navadno ta čas pred farovški skedenj. Ob lepem vremenu smo imeli ondi dobro senco, ob deževju pa streho. Pred farovškim skednjem je bil tudi velik, vedno lepo snažen prostor. Ta prostor nam je dobro služil. Po kosilu smo se igrali na njem vsakovrstne nedolžne igre. — Tako smo prebili čas od enajstih do ene, kar nas je ostajalo pri nauku.

Tudi tiste nedelje smo sedeli ondi kakor po navadi. Prišli smo bili ravnokar iz cerkve. Naši želodčki pa niso hoteli čakati, da bi zazvonilo poldne. Zato smo takoj posegli v žepe in pričeli otepati vsak svoj kos kruha. Nekateri so prigrizovali h kruhu kako sadje, a največ nas je jedlo suhi kruh.

Pri jedi, veste, da se ne govori. Zato smo tudi mi večinoma molčali, in sicer ne zato, da bi nam ne ušla kaka drobtinica v dušnik, ampak zato, ker smo bili lačni. To tišino pa pretrga Kodrov Jakec, ki je bil obrnjen ravno proti župnišču.

„Gori!“

Prestrašeni se ozremo in vidimo, da gori iz farovškega dimnika. In vsi ponovimo za Kodrovim Jakcem: „Gori!“

„Gori, gori, gori!“

Ta klic se je po bliskovo raznesel po vsi vasi. Ljudje so tekali zbegani naokrog in ponavljali: „Gori, gori!“ V zvoniku je pričelo biti plat zvona, in kmalu je bilo vse črno ljudi okrog župnišča. — Dobili so dolge lestve, ki so segale prav do strehe enonadstropnega poslopja. Po lestvah so plezali na streho k dimniku, iz katerega je švigal velik plamen. Nekateri so prinesli polne škafe vode, ki jih pa niso mogli spraviti k dimniku. Do

strehe so jih še prinesli, a po strmi strehi si ni upal iti nihče s škaфом vode na glavi. Vse je bilo zbegano. Brizgalnice niso imeli in gasilnega društva tudi ni bilo še takrat. — Vsak bi bil rad zapovedoval, a po strehi s škaфом vode si le ni upal nihče. Plamen pa je segal iz dimnika čedalje višje in se nagibal proti hlevom, ki so bili kriti s slamo.

V tej sili pride Mihec, ki je bil dobro poznan po vsi dolini zaradi svoje pogumnosti in predrznosti. Ta Mihec spleza kakor veverica po lestvi in v par trenutkih je bil že na strehi. Ondi vzame na lestvi stoječemu možu škaף vode iz rok, si ga posadi na glavo in hajdi z njim k dimniku. Vsi smo strmeli in čakali, kdaj pade Mihec s škaфом na tla. A on je šel pokonci in hitro po strmi, z opeko kriti strehi kakor kako dekletu po ravnem, kadar nese vode na glavi. Prišedši do dimnika, je zvrnil vodo vanj ter hitel zopet po vode k lestvi; zakaj še vedno je gorelo bolj in bolj. Tako je znosil na streho gotovo dvajset škafov vode. — Naposled so dobili velike rjuhe, jih namočili ter z njimi popolnoma pokrili dimnik, iz katerega je še vedno švigal plamen. Mihec je pa donášal škaף za škaфом vode, da so polivali rjuhe in jo zlivali v dimnik. — Tako se jim je končno le posrečilo, da so zadušili ogenj. Kako srečni so bili ljudje, da jih ni zadela nobena večja nesreča. Zakaj lahko bi bila zgorela vsa vas. Tik župnišča so hlevi in druga gospodarska poslopja, vse krito s slamo. Ko bi se bila ta užgala, potem bi pač ne bilo nobene rešitve.

Po nauku domov grede, smo se pogovarjali o ognju in o pogumnem Mihcu, ki je nosil polne škafe vode po strmi strehi kakor po tleh, Kodrov Jakec je bil pa ponosen, ker je prvi zagledal ogenj v dimniku.

„Ko bi ne bilo mene, bi bilo vse zgorelo“, se je hvalil.

„Ej, bi bil pa jaz videl!“ pristavi drugi.

„Ali pa jaz, ali pa jaz!“ smo se oglašali po vrsti.

„Zakaj pa niste vi povedali, kaj?“ vpraša samozavestno Mihec.

„Saj smo, saj smo!“

„Da, vi ste, vi; pa šele potem, ko sem vam jaz povedal. Potlej nič ne velja. Jaz sem vse obvaroval požara, jaz, ker sem prvi povedal.“

„Kaj si ti obvaroval? Mihec je obvaroval.“

„Kako bi Mihec, saj ni prvi videl.“

„Glej ga, no; vodo je nosil po strehi.“

„Kako bi bil pa vedel, da nisem jaz zakričal, da gori!“

„Bi bili pa mi.“

„Vam sem tudi jaz povedal.“

In Kodrov Jakec je ostal pri tem, da je on največ pripomogel, da ni zgorela vsa vas. Pustili smo mu to misel, ker si je ni dal izbiti iz glave. — Pri požaru smo čuli, da so se bile unele saje v dimniku in da je to tako gorelo. Zato se je pogovor zopet sukal o sajah. Nobenemu izmed nas ni hotelo iti v glavo, kako more biti toliko sajev, da bi gorele toliko časa in s takim plamenom. Nekateri so celo trdili, da to niso bile saje, ampak da so se unela drva na ognjišču. Tako smo se zopet pregovarjali in hodili vedno počasneje.

V tem pa nas doidejo Juriničev stric. Juriničevega strica smo imeli vsi radi; pa saj so tudi stric nas imeli radi. Zato smo takoj obsuli strica z vprašanji, kaj je gorelo pravzaprav.

„I, saje so gorele, saje.“

„Joj, kaj je bilo toliko saj v dimniku?“

„Menda ga že dolgo ni bil očistil dimnikar.“

„Kdo pa je to dimnikar, stric?“

„Eh, kakšni ste; dimnikar je tisti mož, ki ometa dimnike.“

„Kakšen pa je?“

„Prav ves je črn: po rokah, po obrazu, po obleki.“

„Ali ima tako veliko metlo, da doseže v dimnik?“

„V dimnik zleze, pa ga omete s kratko metlico.“

Bogve kaj bi bili še vprašali Juriničevega strica, da niso zavili s ceste po bližnjici domov. Zakaj še nobeden izmed nas ni videl dimnikarja. V naši vasi še niso imeli pravih dimnikov, torej tudi dimnikar ni imel ničesar iskati pri nas. — Razšli smo se počasi in vsi smo mislili na črnega moža, ki ometa dimnike.

Tisto noč se mi je sanjalo o dimnikarju in najbrže še marsikomu drugemu.

* * *

Počitek na strehi.

V soboto po tisti nedelji smo šli v šolo. Na dimnikarja smo bili že pozabili.

Lahova Jerica, ki je šla tudi z nami v šolo, je stopila pri fari v prodajalnico, da bi kupila zvezek. Komaj pa je odprla vrata, je že pribežala ven na cesto vsa bleda.

„Jej, mož!“

„Kakšen mož?“ smo jo vprašali vsi obenem.

„Tak, črn.“

„Črn?“

„Da, prav tak, kakršen je tisti hudobec na naši podobi, ki jemlje skopuhovo dušo. Samo rožičkov nima, drugače je pa prav tak, pa črno metlico ima.“

„Dimnikar je, dimnikar!“

Bog ve, kako je prišla ta beseda vsem na jezik. In takoj smo vdrli proti prodajalnici, da bi videli dimnikarja. Le Lahova Jerica je ostala sama na cesti in začudena zrla za nami.

Pa kakor smo hitro vdrli v prodajalnico, tako hitro smo obstali molče ob pragu in rinili drug drugega nazaj. Zakaj nobeden si ni upal iti bližje dimnikarju; vsak se ga je bal. Gledali smo ga samo od daleč.

Dimnikar je pa lepo sedel pri prodajalni mizi, jedel sir in beli kruh ter časih pomočil suhotno grlo s pijačo. Za nas se ni skoro niti zmenil.

Mi smo ga pa s strahom opazovali. Bil je res ves črn, kakor so nam rekli Juriničev stric. Obleka je bila debela kakor iz usnja in vsa črna. Obraz, vrat, roke — vse, vse je bilo sajasto, črno. Le oči okrog punčice so bile bele. In kadar je pogledal z velikimi očmi, je bil videti še bolj grozen. Očesne beline so se mu čudno svetile. — Prav je rekla Lahova Jerica, ko je trdila, da je bolj podoben hudobcu kakor človeku. Rožičkov res ni imel in tudi ne konjskih kopit, vendar bi se marsikdo prekrizal, če bi ga srečal sam kje v gozdu. — Poleg njega je ležala ostra metlica in velik železen obroč, ki je imel na koncu šop ščetin.

Kdo bi si upal iti blizu takega moža? Saj še parkeljna ni videl nobeden. Zakaj pri nas hodi samo Miklavž brez parkeljna. Zato smo samo od daleč stali in gledali z odprtimi usti dimnikarja, ki je še vedno jedel sir z belim kruhom. Nam se je najbolj čudno zdelo, da ni bilo videti, da bi bil kruh umazan, četudi ga je prijemal s črno roko.

Mož je menda kmalu uganil, da smo ga prišli gledat. Obrnil se je proti nam ter nas gledal s smehljajočim obrazom. Dobili smo pogum in se pomaknili malo od vrat. — „Ali se me bojite?“ pravi prav s človeškim glasom.

„Saj ne storim nikomur nič žalega, posebno pa pridnim otrokom ne. — Nate kruha!“ — Odrezal je lep kos kruha in ga ponudil nam. Vsakemu izmed nas so se gotovo sline cedile po belem kruhu, vendar si ga ni upal nobeden vzeti. — „Le vzemite, le, če vam dadó gospod!“ pravi trgovec.

Takrat pa sam ne vem, kako se je bilo zgodilo. Kar hipoma sežem po kosu. — „Bog plati!“

Vsi smo začudeno gledali tisti kos kruha, ki je bil popolnoma bel, kakor da bi ga ne bil imel dimnikar v roki. Jaz sem pa s slastjo vgriznil v tako lep kos. Saj še svoj živ dan nisem imel do takrat tako velikega kosa belega kruha. Videl sem, kako me gledajo tovariši s poželjivimi očmi. Zato razlomim kos ter dam vsakemu dobro drobtino.

„Dajte še otrokom kruha, bom že jaz plačal. Kar narežite ga, od mene bi ga morda še ne vzeli, ker sem črn.“ — Trgovec je prinesel cel hleb, ga razrezal, in vsak je dobil precejšen kos. — Kaj takega se še ni pripetilo, kar smo hlače trgali po šolskih klopeh. Lepo smo se zahvalili in spravili kruh v žepe. Opoldne smo se z njim pošteno gostili in marsikateri je nesel še domov košček, da je pokazal, kaj mu je dal dimnikar, ki smo se ga izprva tako bali. — Nikdar nisem več videl tistega dimnikarja. Najbrže je že dobri mož pod zemljo. Videl sem pozneje še dosti dimnikarjev. In vselej sem se spomnil svojega prvega dimnikarja, ki nam je dal toliko belega kruha.